

Z-Index

Datum

10 februari 2024

Versienummer

IR V-2-2-2

Pagina

1/10

Z-Index

Alexanderstraat 11

2514 JL Den Haag

Postbus 16090

2500 BB Den Haag

T 070 - 37 37 400

F 070 - 37 37 401

info@z-index.nl

www.z-index.nl

KvK: Haaglanden 27177027

Auteurs:

M. Sirks

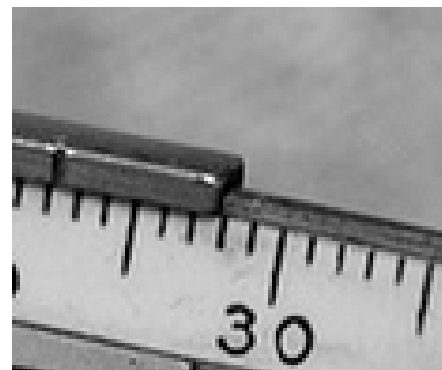
Drs. M. Journée-Gilissen

Bijzondere Kenmerken: Kwaliteitsindicatoren

IR V-2-2-2

Deze implementatierichtlijn beschrijft hoe de Bijzondere Kenmerken betreffende de Kwaliteitsindicatoren uit het bestand Bijzondere kenmerken van de G-Standaard geïmplementeerd dienen te worden in software voor de openbare apotheek, voorschrijver en ziekenhuisapotheek, zodat het doel hiervan wordt bereikt.

Bij vragen naar aanleiding van deze implementatie richtlijn kunt u contact opnemen met Madeleine Sirks (070-3737413, madeleine.sirks@z-index.nl) van Z-Index of Marleen Journée-Gilissen (070-3737236, m.journee-gilissen@knmp.nl) van het Geneesmiddel Informatie Centrum (GIC) van de KNMP.

● Intermediair in zorginformatie op maat

De databank van Z-Index ondersteunt het voorschrijven, bestellen, afleveren, declareren en vergoeden van geneesmiddelen, zelfzorgproducten en medische hulpmiddelen, en biedt organisaties en bedrijven over deze producten managementinformatie.

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Begrippen	3
1.2	Doel van de Bijzondere Kenmerken Kwaliteitsindicatoren	4
1.3	Welke gerelateerde onderwerpen worden niet beschreven in deze richtlijn	4
2	Opbouw van het bestand	5
3	Implementatie van de Bijzondere Kenmerken Kwaliteitsindicatoren	6
3.1	Het implementatieschema voor de Bijzondere Kenmerken ziet er als volgt uit:	6
4	Implementatie van extra functies	9
4.1	Extra printen van 'rugetiketten'	9
4.2	Vereenvoudigde vastlegging in het ZRS	9
5	Overzicht aanpassingen per versienummer	10

1 Inleiding

1.1 Begrippen

- Bijzonder Kenmerk:** Een kenmerk van een geneesmiddel dat bij voorschrijven en afleveren relevant kan zijn voor zorgverleners.
- Opioïden** Opioïden zijn geneesmiddelen die voornamelijk bij pijn worden toegepast. Bij mensen die opioïden gebruiken treedt bij 90% binnen enkele dagen obstipatie op. Om dit te voorkomen worden laxantia voorgeschreven, maar dit gebeurt bij de helft van de opiaatgebruikers nog niet.
- Nitraten** Nitraten zijn vaatverwijdende middelen die voornamelijk bij ischemische hartziekten (pijn op de borst, hartinfarct) worden toegepast. Behandeling van een ischemische hartziekte dient altijd gepaard te gaan met het gebruik van een antithromboticum.
- Inhalatiecorticosteroiden:** Inhalatiecorticosteroiden zijn ontstekingsremmers die gebruikt worden bij astma om een onderliggende ontsteking in de longen te verhelpen. Als inhalatiecorticosteroiden gebruikt worden is het belangrijk om na inhalatie de mond goed te spoelen. Wordt dit niet gedaan, dan is de kans op een orofaryngeale (in de mond/keelholte) schimmelinfectie groter.
- NSAID's, maagprotectie:** NSAID's ontstekingsremmende geneesmiddelen die voornamelijk bij pijn worden toegepast. De belangrijkste bijwerking van NSAID's bij ouderen is een maag-darmulcus. Deze bijwerking staat in de top 3 van geneesmiddelen die bijdragen aan geneesmiddelgerelateerde ziekenhuisopnames. Maagprotectie halveert het risico op een maag-darmbloeding. Maagprotectie omvat geneesmiddelen die de vorming van maagzuur tegengaan.
- GPK, PRK, HPK:** De G-Standaard heeft een 'ruggengraat' die bestaat uit meerdere, hiërarchische niveaus, waaronder het generiekniveau (GPK), het voorschrijfniveau (PRK) en het handelsproductniveau (HPK). Op ieder niveau worden gegevens van een product bijgehouden. Zie voor meer informatie: '**De ruggengraat van de G-Standaard**' op www.z-index.nl.

1.2 Doel van de Bijzondere Kenmerken Kwaliteitsindicatoren

Laxantia bij opioïdgebruik (nr 092)

Uit onderzoek is gebleken dat slechts de helft van de opioïd gebruikers preventief laxantia krijgt. Deels zal dit terecht zijn (bijvoorbeeld bij bestaande diarree), maar indien dit tot obstipatie leidt, is dit niet alleen hinderlijk maar kan dit leiden tot ernstige complicaties zoals colonobstructie. Het doel van het Bijzondere kenmerk: 'Laxantia bij opioïdgebruik' is om zorgverleners te attenderen op het (waarschijnlijk onterecht) ontbreken van een laxans, zodat dit alsnog kan worden voorgeschreven en/of afgeleverd.

Antithromboticumgebruik bij nitraten (nr 093)

Nitraatgebruikers hebben in de meeste gevallen een ischemische hartziekte waarbij acetylsalicylzuur of een ander antithromboticum geïndiceerd is, met als uitzondering de patiënten die geen antithromboticum verdragen. Het doel van het Bijzondere kenmerk: 'Antithromboticumgebruik bij nitraten' is om zorgverleners te attenderen op het (waarschijnlijk onterecht) ontbreken van een antithromboticum, zodat dit alsnog kan worden voorgeschreven en/of afgeleverd.

Antimycotica bij inhalatiecorticosteroiden (nr 094)

De kans op orofaryngeale candidiasis kan verminderd worden door na gebruik van inhalatiecorticosteroiden de mond goed met water te spoelen en dit water vervolgens uit te spugen.

Het doel van het Bijzondere kenmerk: 'Antimycotica bij inhalatiecorticosteroiden' is om zorgverleners extra onder de aandacht te brengen dat een orofaryngeale schimmelinfectie bij patiënten die ook inhalatiecorticosteroiden gebruiken, veroorzaakt kan zijn doordat de patiënt de mond niet goed spoelt na inhalatie.

Maagprotectie bij NSAID-gebruik (nr 095)

Jaarlijks komen minstens 3000 mensen in het ziekenhuis terecht ten gevolge van een maag-darmbloeding door NSAID's, waarmee de NSAID's in de top 3 van geneesmiddelen die bijdragen aan geneesmiddel gerelateerde ziekenhuisopnames behoren. Leeftijd is de belangrijkste risicofactor voor het optreden van maagulcera.. Het doel van het Bijzondere kenmerk: 'Maagprotectie bij NSAID-gebruik' is om zorgverleners te attenderen op het ontbreken van maagprotectie indien dit wel noodzakelijk is, zodat dit alsnog kan worden voorgeschreven en/of afgeleverd.

1.3 Welke gerelateerde onderwerpen worden niet beschreven in deze richtlijn

- De overige Bijzondere Kenmerken moeten op verschillende manieren geïmplementeerd worden. Zie www.z-index.nl.
- *Tekst blokken*
zie Implementatierichtlijn "Tekst blokken".
- *ZRS = Zorgregistratiesysteem*:
zie Implementatierichtlijn "ZRS inclusief koppeling aan medicatiebewaking".

2 Opbouw van het bestand

Technisch gezien bestaat zij uit de volgende bestanden:

Bestand BST401T: Bijzondere Kenmerken

Bestand BST922T: Tekstbestand, aangestuurd vanuit bestand 401.

In het bestand 401 is de koppeling tussen producten (HPK-niveau en waar mogelijk op PRK-niveau) en de Bijzondere Kenmerken opgenomen op item (**BYZKEN**) **092, 093, 094 en 095**

Bestand BST401T : Bijzondere Kenmerken						
Veld	Omschrijving	Bestand; thes.nr.	Verantw.	Lengte	Type	Posities
BSTNUM	Bestandsnummer	401	Z-Index	4	N	0001- 0004
MUTKOD	Mutatiecode		Z-index	1	N	0005- 0005
PRKODE	PRRescriptieKode (PRK)		Z-Index	8	N	0006- 0013
HPKODE	HandelsProduktKode (HPK)		Z-Index	8	N	0014- 0021
THBYZK	Thes.nr. Bijzondere Kenmerken		Z-Index	4	N	0022- 0025
BYZKEN	Kode Bijzonder Kenmerk	= 092 093 094 of 095	GIC	6	N	0026- 0031
	Leeg veld (nullen)		Z-Index	1	A	0032- 0032

3 Implementatie van de Bijzondere Kenmerken Kwaliteitsindicatoren

Noot: Deze Bijzondere Kenmerken zijn ook opgenomen als MFB. Het is beter om deze medicatie bewaking via de MFB's uit te voeren dan via deze Bijzondere kenmerken, omdat de informatie uit stap 2 en 3 in dat geval via de bestanden zelf worden aangeleverd en onderhouden. Per de G-Standaard van **maart 2025** komen de Bijzondere Kenmerken daarom te vervallen.

3.1 Het implementatieschema voor de Bijzondere Kenmerken ziet er als volgt uit:

Stap 1:

Controleer of aan de HPK/PRK van het geneesmiddel dat wordt ingevoerd BYZKEN= 092, 093, 094 of 095 uit bestand 401 is gekoppeld.

- Zo nee, er is geen melding nodig.
- Zo ja, ga voor nr 095 verder met stap 2,
- ga voor nr 092, 093, 094 verder met stap 3.

Stap 2:

ALLEEN VOOR NR 095:

Controleer of de patiënt 70 jaar of ouder is

- Zo nee, er is geen melding nodig.
- Zo ja, ga verder met de volgende stap.

Stap 3:

VOOR NR 092: Controleer of in de actieve medicatiehistorie van de patiënt een geneesmiddel voorkomt met ATC-code A06A, A02AA02, A02AA04, exclusief: ATC: A06AG

- Zo ja, er is geen melding nodig.
- Zo nee, ga verder met de volgende stap.

VOOR NR 093: Controleer of in de actieve medicatiehistorie van de patiënt een geneesmiddel voorkomt met ATC-code B01AA04, B01AA07, B01AB, B01AC04, B01AC06 t/m B01AC08, B01AC22, B01AC24, B01AC25, B01AC30, B01AE07, B01AF, B01AX05.

- Zo ja, er is geen melding nodig.
- Zo nee, ga verder met de volgende stap.

VOOR NR 094: Controleer of in de actieve medicatiehistorie van de patiënt een geneesmiddel voorkomt met ATC-code R03BA01, R03BA02, R03BA05, R03BA08, R03AK06, R03AK07, R03AK08, R03AK10, R03AK11 R03AK12, R03AL08, R03AL09.

- Zo ja, ga verder met de volgende stap.
- Zo nee, er is geen melding nodig

VOOR NR 095: Controleer of in de actieve medicatiehistorie van de patiënt een geneesmiddel voorkomt met ATC-code A02BC01 (excl PRK 60054, 88781), A02BC02, A02BC03, A02BC04, A02BC05, A02BD04, M01AE52

- Zo ja, er is geen melding nodig.
- Zo nee, ga verder met de volgende stap.

Stap 4:

Toon op het scherm:

1. de kernpunten van het signaal, zoals:

- het feit dat het een signaal is in het kader van Bijzondere Kenmerken;
- het nummer + de omschrijving van het Bijzondere kenmerk;
- welk middel het betreft;

De exacte invulling hiervan is afhankelijk van de wensen van de zorgverleners en kan in overleg met hen worden vastgesteld.

- De bijbehorende tekst (met sleutels **TXMOD(=72)** en **TXKODE(=BYZKEN)**): zie de implementatierichtlijn "**Tekst blokken**".

De tekstmodule van de Bijzondere Kenmerken bevat diverse tekstsoorten. De bedoelde implementatie daarvan is als volgt (NB: niet alle tekstsoorten zijn bij alle bijzondere kenmerken aanwezig, per bijzonder kenmerk kan het dus zijn dat één of meerdere tekstsoorten ontbreken):

Tekstsoort	Bedoeld voor	opmerkingen
200	apothekersassistente	
210	apotheker	
230	voorschrijver (eerste lijn)	
235	klinisch voorschrijver	
240	ziekenhuisapotheker	
251	iedereen	Tekst dient oproepbaar te zijn als één van de bovenstaande tekstsoorten (200-240) op het scherm wordt getoond (tekststr 251 en 255 zijn niet opgenomen in BST601T, maar zijn volgend aan tekststr 200-240).

- Als de functie 'Vereenvoudigde vastlegging in het ZRS' is geïmplementeerd (zie 4.2), toon de bijbehorende ZRS-acties op het scherm naast de tekst. Zie de **Implementatierichtlijn "ZRS inclusief koppeling van medicatiebewaking"**.

➔ Ga verder met de volgende stap.

Stap 5:

Als de extra functie 'Extra printen van 'rugetiketten' is ingebouwd, print dan de kernpunten van het signaal op een etiket (zie 4.1).

- Ga verder met de volgende stap.

Stap 6:

Plaats de bewaking op de signaallijst (de signaallijst is optioneel voor de voorschrijver).

Wat op de signaallijst moet worden vermeld en hoe, kan in overleg met de zorgverleners worden vastgesteld. Gedacht kan worden aan het vermelden:

- het feit dat het een signaal is in het kader van Bijzondere Kenmerken;
- het nummer + omschrijving van het Bijzondere Kenmerk;

Datum

10 februari 2024

Versienummer

IR V-2-2-2

Pagina

8/10

- welk middel het betreft

4 Implementatie van extra functies

4.1 Extra printen van 'rugetiketten'

Ter informatie bij het afleveren en/of ter ondersteuning van de receptcontrole kan het in de apotheek handig zijn om kort de kernpunten van het signaal op het etiket te noteren. Daarvoor zouden de kernpunten uitgeprint kunnen worden op etiketformaat om deze bij het recept te kunnen plakken.

Welke kernpunten de zorgverlener precies wil zien, en hoe deze getoond moeten worden, kan in overleg met de zorgverleners worden vastgesteld. Gedacht kan worden aan het vermelden van:

- het feit dat het een signaal in het kader van Bijzondere Kenmerken is;
- de inhoud van tekstsoort 265, de Rug-etikettekst;
- welk middel het betreft.

4.2 Vereenvoudigde vastlegging in het ZRS

Aan specifieke medicatiebewakingssignalen kunnen ZRS-items gekoppeld zijn om zo de vastlegging in het ZRS te vereenvoudigen.

Zie hiervoor de Implementatierichtlijn "ZRS inclusief koppeling aan medicatiebewaking".

5 Overzicht aanpassingen per versienummer

Versie	Datum	Waar in richtlijn	Soort wijziging	Wat is gewijzigd	Evt. opmerkingen
2.2.2	10-2-24	§ 2	Verwijdering	Verwijzing naar bst921 verwijderd	
		§ 3, noot	Toevoeging	Vervallen van de Bijzondere Kenmerken per maart 2025 vermeld	
		§ 3 stap 4	Toevoeging	Verwijzing naar tekstsoort 'klinisch voorschrijver' opgenomen	
		Voorblad	Wijziging	Contactgegevens geactualiseerd	
2.2.1	26-8-19	§ 3.1 stap 3, kenmerk 92 t/m 95	Wijziging	ATC's aangepast aan vigerende richtlijnen	
2.1.1	30-12-16	§ 1.2	verwijdering	Verouderde info uit 'NSAID' verwijderd	
		§ 2	verwijdering	Verwijzing naar bst920 verwijderd	
		§ 3	Nieuw	Toegevoegd dat deze medicatiebewaking ook en beter in de MFB's is opgenomen	
		§3 stap 4	wijziging	Verwijzing naar teksten aangepast nav update IR Teksten	
1.3.2	01-03-13	Voorblad	Wijziging	Contactgegevens aangepast	
1.3.2	01-03-13	h. 3 stap 1	Wijziging	Tabel verwijderd en alleen verwezen naar IR tekstblokken	
1.2.2	01-08-10	Hoofdstuk 3 Stap 1	wijziging	<u>Stap 1:</u> Controleer of aan de HPK van...wordt <u>Stap 1:</u> Controleer of aan de HPK/PRK van...	
1.2.1	03-06-10	Hoofdstuk 3 Stap 3	verwisseling	Bij de actie voor NR 094 waren de Zo Ja en Zo Nee omgedraaid weergegeven.	
1.1.1.	10-02-10	NIEUW			